

“In a room where people unanimously maintain a conspiracy of silence, one word of truth sounds like a pistol shot. And, alas, a temptation to pronounce it, similar to an acute itching, becomes an obsession which doesn't allow one to think of anything else.”
- Czeslaw Milosz, Nobeli kirjanduspreemia kõne, 1980

Head sotsiaalkomisjoni liikmed!

Pöördun teie poole murega, sest arvan, et olete praaki tegemas ja tahan teid säästa piinlikust momendist.

Nii mina kui Aleksander Laane esitasime seaduses ettenähtud viisil Riigikogule kumbki oma nägemuse sellest kuidas riik peaks ravikanepi temaatikat reguleerima. Me kumbki osutasime probleemidele ja võimalikele lahendustele kahes valdkonnas: kanepipreparaatide kättesaadavuse lihtsustamine arstidele-patsientidele ning taimset päritolu kanepipreparaatide arendamise, tootmise ning ekspordi seadustamine.

Esimene teema - ravimite regulatsioon - ei ole otseselt sotsiaalkomisjoni jurisdiktsioonis, vaid tegu on regulatiivse detailiga, mille korraldamine on delegeeritud täidesaatvale võimule ehk ministrile. Sotsiaalkomisjon kui legislatiivse võimu osa saab siin ainult esitada küsimusi ja teha ettepanekuid vastavatele institutsioonidele, omades vassivate vastuste puhul natuke suuremat malakat kui üldine kodanikkond.

Teine teema — ravikanepi tootmise ja ekspordi seadustamine — on otseselt sotsiaalkomisjoni jurisdiktsioonis, sest selle seadustamiseks tuleks algatada eelnõu ja eelnõude algatamine säärases valdkonnas on sotsiaalkomisjoni pädevuses, kas või koostöös mõne teise komisjoniga.

Seni olete sotsiaalkomisjonis oma ravikanepi teemalistel istungitel käsitlenud eksklusiivselt ainult kannabinoidravimite väljakirjutamisega seotud probleeme ning ignoreerinud täielikult ravikanepi tootmise ja ekspordiga seotud probleeme ja lahendusi — mis olid ometigi mõlemas rahvaalgatuses kesksel kohal.

Meil on väga hea meel, et olete nii palju auru kulutanud teemale, mis tegelikult ei ole teie jurisdiktsioonis, aga millal me jõuame teemani, mille ümber korraldamine on päriselt ka teie teha?

Sest mida mina kuulen pärast teie viimast korralist istungit, kus meie algatusi arutasite, on see, et rohkem istungeid ei ole plaanis korraldada. Ja kogu protsessi lõpp-tulemuseks on teiepoolne nentimine, et teie komisjon ei saa suurt midagi teha.

Märgukiri Riigikogu sotsiaalkomisjonile 2017.4.20

Jah, me teame, et teie komisjon ei saa kannabinooidravimite väljakirjutamise koha pealt suurt midagi teha, sest relevantsete pisdetailide reguleerimine ei ole otseselt teie jurisdiktsioonis, vaid ministri omas, aga tootmise ja ekspordi teemalise eelnõu välja töötamine on küll teie teha.

Ega te ometi ei mõelnud, et kui te korraldate istungi teemal, mis ei ole teie muuta, ja ignoreerite teemat, mille muutmine on teie teha, siis me lepime sellise mütsi pähe tõmbamisega ja lähme vaikselt saba jalge vahel koju tagasi? Et me unustame ära teise olulise teema, mille me ise oma algatustesse sisse kirjutasime?

Täpselt nii nagu te korraldasite avaliku istungi teemal, mis ei ole tegelikult teie komisjoni reguleerida, täpselt samamoodi soovime me avalikku istungit teemal, mis tegelikult on teie komisjoni reguleerida — ravikanepi tootmine, arendustöö ja eksport.

Seega, aitäh toreda pretsedendi eest dr Michael Verboraga. Üks pool ravikanepi temaatikast on nüüd teie komisjoni ette toodud. Täpselt samas formaadis soovime teie ette tuua Bedrocani või mõne muu ravikanepit tootva ettevõtte eksperdi, et ta võiks teile rääkida, kuidas ravikanepi tootmine, arendustöö ja eksport on ohutult, efektiivselt ja riigile kasulikult reguleeritud tema kodumaal.

Siis saate vaadata, kas Eestile säärane regulatsioon sobiks, ja hääletada isekesksis, kas algatada Eestis eelnõu sama tegevuse seadustamiseks või mitte.

Kindlasti soovitame komisjonil kutsuda ka seekord oma eksperdid, näiteks taimekasvatuse, narkootiliste ainete käitlemise ja ravimite arendustöö valdkondadest.

Esimesele istungile komisjoni poolt kutsutud Eesti eksperdid valasid meie poole meedias solgi ja küsitavate väidetega üle juba enne istungi algust, niimoodi et hiljem üks vastaspoole delegatsiooni liikmeks olnud tuntud Eesti arst erakirjavahetuses vabandas meedias juhtunu pärast.

Teisele istungile komisjoni poolt kutsutud Eesti eksperdil läks lõpus natuke lappama ja ravikanepijutu asemel tuli suust hoopis segane jauramine sotsiaalkultuuri ja kummiliimi teemal, mis oma absurdsuse tõttu juba samal päeval Õhtulehte jõudis.

Loodame, et järgmisele istungile suudate leida varasemast vääriskamaid eksperte, kes suudavad teemas püsida ja on ennast teaduse ja maailma elu-oluga kurssi viinud.

Taustaks ja kontekstiks: pöördusin 2015. aasta lõpus sotsiaalministeeriumi poole päringuga, et kas ja kuidas on võimalik Eestis taotleda litsentsi selliste kanepisortide kasvatamiseks, mida ei ole kantud Euroopa Liidu sordiraamatusse — et oleks võimalik tegeleda sordiaretusega ja ravikanepi tootmise ning ekspordiga — ja sain vastuseks, et see ei ole mitte kuidagi seaduslikult võimalik, olgu sul kui tahes head juristid ja kui tahes palju raha. Lihtsalt puuduvad seadused, mis reguleeriksid säärast tegevust.

Samal ajal võivad Eesti teadlased laboris sünteesida fentanüüli uusi ja innovatiivseid vorme või muid sünteetilisi narkootikume, et neid eksportida teistele maailma laboritele ravimiarenduse või teaduslike katsete raames. Sellise tegevuse jaoks eksisteerivad juba ammu standardid ja regulatsioonid.

Kui Eestis on võimalik laboris ametlikult leiutada, toota ja eksportida sünteetilisi kangeid narkootikume, siis peab olema Eestis võimalik ametlikult aretada, toota ja eksportida ravikanepit ja kannabinoidravimeid. Sellest on kasu Eesti teadusele ja majandusele. Potentsiaalsed kahjud ja ohud on võrreldes seni legaalse laboritegevusega praktiliselt olematud. Ja seni, kuni Eesti arstide haridus jõuab lääneriikide olevikuga samale tasemele, ekspordime toodangu laiema silmaringiga riikidesse. Nii lihtne ongi.

Sel teemal peabki toimuma veel üks avalik istung, mille raames saaksite kuulata ära nii meie pakutud eksperdi kui ka enda kutsutud eksperdid. Siis otsustate ja hääletate, kuidas iganes soovite. Ja põhjendate oma otsuse. Siis on demokraatlik protsess lõppenud. Mitte enne.

Teil ei ole siin väga valikut. Meil ka mitte.

Läbi seaduses ette nähtud demokraatlike rituaalide on teie valijad teile delegeerinud õiguse otsustada meie ühiste elude üle. Kes läheb vangi, mis alustel, kes saab toetusi, kui suured on pensionid. See mandaat on üsna lai.

Läbi seaduses ette nähtud demokraatlike rituaalide on meie rahvaalgatuste allkirjastajad meile delegeerinud õiguse tuua teie ette murekohti ja lahendusi Eesti rahvale olulises teemas. Võrreldes teiega on meie mandaat kitsam, aga seaduslik mandaat see siiski on ja seda eitada oleks ebademokraatlik.

Seadus on andnud teile rolli selles protsessis — kuulata, küsida ja hääletada —, ning meile rolli — tõestada murede olemasolu ja lahenduste tõhusust. Teie olete oma lõpp-hääletuses vabad, aga meie mõlema mandaat kohustab meid tantsule. Need on meie rollid — rahvasaadikud ja rahva saadikud. Me peame need rollid ausalt lõpuni kandma.

Kaks ravikanepiga seotud teemat olid meie rahvaalgatustes. Kanepipreparaatide väljakirjutamise temaatika menetlesime ära ühel istungil. Korjasime Eesti rahva annetustega kokku üle 3000 euro ja tõime teie ette Kanada kannabinoidraviarsti jagama oma kogemusi. See oli suurepärase näide sellest, kuidas peab rahvaalgatusi menetlema täna ja edaspidi, et nendest oleks mingisugust kasu Eesti Vabariigis ühise elu korraldamisel.

Teeme nüüd teisel teemal ka istungi.

Ühiskonnad muutuvad patoloogiliseks siis, kui korrumppeerub protsess, mis peaks ekstsesse korrigeerima. Kui korrumppeerub, kui väärastub demokraatia. Kui ei kehti enam õigusriigi printsiibid, vaid need on asendatud tagatoas sosistamisega, probleemide kalevi alla peitmise, pea liiva alla pistmisega.

Märgukiri Riigikogu sotsiaalkomisjonile 2017.4.20

Rahvaalgatuse instrument on uus. Seadus annab sellega ümber käimiseks ainult üldised juhendid. Meie tänane ümberkäimine selle demokraatia hällilapsega loob need pretsedendid, mille alusel ta üles kasvab ja kujuneb. Meie võimuses on kasvatada rahvaalgatus tugevaks või nõrgaks instrumendiks Eesti ühise elu korraldamisel ja ma teen kõik endast oleneva, et need pretsedendid, mida me ühiselt loome rahvaalgatuse instrumendi kujunemise käigus, oleksid Eesti rahvale kasulikud ja tarvilikud läbi aegade.

Ma ootan teilt sama.

*“Doesn't matter what the press says. Doesn't matter what the politicians or the mobs say.
Doesn't matter if the whole country decides that something wrong is something right.
This nation was founded on one principle above all else: The requirement that we stand up
for what we believe, no matter the odds or the consequences. When the mob and the press
and the whole world tell you to move, your job is to plant yourself like a tree beside the river
of truth, and tell the whole world —
“No, YOU move.”
— J. Michael Straczynski*

Lugupidamisega,
Elver Loho

Käesolev märgukiri avaliku kirjana: <http://nihilist.fm/sotsiaalkomisjon-pane-muts-kaest/>